

POKYNY PRO ZADÁVAJÍCÍHO UČITELE

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout zadávajícímu učiteli návrh základních informací, které by měly být žákům před zahájením testování sděleny, s ohledem na vytvoření shodných podmínek pro všechny testované žáky. Doporučujeme, aby informace sdělené žákům zahrnovaly vše níže uvedené a nic zásadně jiného navíc. Následující text samozřejmě není třeba předčítat doslovně – je nepochybné, že zkušený učitel by zvládl provést žáky testováním i bez podobného návodu. Dokument však zadávajícímu učiteli nabízí osnovu, které se může držet. Pokud budou mít žáci dotaz vybočující z uvedených instrukcí, učitel by měl odpovědět dle svého nejlepšího uvážení takovým způsobem, aby žáci nezískali potenciální výhodu.

Základní obecné informace

Délka testu.

Délka každého testu pro žáky 5. ročníku je 60 minut, délka každého testu pro žáky 9. ročníku je 75 minut. Za každým testem následuje žakovský dotazník, jehož vyplnění bude žákům trvat asi 10 minut. **Na provedení každého testu je proto třeba vyhradit celé dvě vyučovací hodiny.**

Před zahájením řešení úloh musí být žáci seznámeni s obecnými instrukcemi (zhruba 5 minut), obdržet přístupové údaje k testu (přihlašovací kód a heslo) a zadat je pro přihlášení do aplikace (zhruba 5 minut). Cvičný test (tutoriál), který demonstuje technickou podobu úloh, trvá žákům zpravidla maximálně 10 minut; realizace tohoto cvičného testu však není rozhodně nezbytná (navíc nemusí být spojena v jednom bloku s řešením ostrých testů).

S velkou pravděpodobností přinejmenším někteří žáci budou s řešením úloh hotoví dříve, než vyprší celkový vyhrazený čas – škola musí rozhodnout, jak se mají takoví žáci zachovat (zda mají zůstat na svých místech, nebo zda mohou opustit učebnu). Různé řešení v různých třídách a školách nepovažujeme za narušení regulérnosti testování.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Žákům, u nichž škola při registraci vyznačila SVP, je vygenerován test, jehož délka je ve shodě s testy pro ostatní žáky 60 minut (5. ročník) nebo 75 minut (9. ročník), obsahuje ale menší počet úloh (některé s drobnými úpravami, např. snížený počet nabídnutých odpovědí) – testování žáků se SVP tedy nevyžaduje žádné organizační úpravy na straně školy. Škola může v závislosti na rozsahu SVP u jednotlivých žáků rozhodnout například o pomoci asistenta – v takovém případě je ke zvážení, zda žáci s asistentem nemají test řešit v samostatné místnosti, aby svojí komunikací nerušili ostatní žáky. Testy pro žáky se SVP neobsahují žádné poslechové úryvky, řešení některých úloh ale zahrnuje práci s obrázkem (informace důležitá pro rozhodování o účasti žáků se sluchovým a zrakovým postižením).

Pomůcky. K řešení testu žáci obecně nic nepotřebují, některým žákům může být užitečná tužka a papír na poznámky (záleží na individuálních zvycích žáků při řešení úloh, zejména v testech matematiky, fyziky a chemie jsou početní úlohy). Pro zachování regulérnosti testování je vhodné, aby papíry, na které si žáci dělali poznámky, zůstaly po ukončení testování v učebně a žáci je neodnášeli (na konci testování je sesbírá zadávající učitel). Stejně tak je ovšem v zájmu rovného přístupu ke všem testovaným žákům to, aby každý žák měl možnost papír a tužku použít – zadávající učitel by měl proto vyzvat žáky, aby si papír a tužku přichystali, chtějí-li je použít, případně papíry pro žáky přichystat.

Úlohy s poslechovými úryvky.

Na začátku některých testů jsou zařazeny úlohy, jejichž řešení se vztahuje k obsahu poslechového úryvku – jedná se o **testy anglického jazyka pro 5. i 9. ročník, test německého jazyka pro 9. ročník, test Kombinované výchovy pro 5. ročník a test Hudební a výtvarná výchova pro 9. ročník**. Pro řešení jiných než uvedených testů jsou všechny informace o poslechu nepodstatné.

Škola v rámci registrace k výběrovému zjišťování volila způsob reprodukce poslechových úryvků stejný pro všechny žáky školy.

- **Poslech do sluchátek.** Pokud škola zvolila variantu poslechu do sluchátek, nemusí se zadávající učitel starat o zajištění reprodukce poslechu, musí ale zkontrolovat, že u každého počítače využitého pro testování žáků jsou sluchátka k dispozici a jsou připojena do počítače. Instrukce k poslechovým úryvkům jsou přímo součástí úryvku. Výhodou je, že každý žák může poslechové úlohy řešit vlastním tempem nezávislým na ostatních testovaných žácích. Nevýhodou je potřeba funkčních sluchátek u každého počítače, u něhož bude testování probíhat.
- **Frontální poslech.** Pokud škola zvolila variantu frontálně reprodukováného poslechu, musí mít zadávající učitel k dispozici přehrávač s dostačující hlasitostí reprodukce a médium se souborem obsahujícím celý poslechový úryvek (jeden pro všechny relevantní úlohy). Soubory s poslechovými úryvky pro frontální reprodukci budou k dispozici ke stažení na nástěnce systému InspIS SET (<https://set.inspis.cz>) a v kroku 8 průvodce certifikovaným testováním v systému InspIS SET (škola musí nejprve potvrdit připravenost k testování v kroku 7) od rána pátku 5. května 2017. Je možné a vhodné, aby si zadávající učitel vyzkoušel funkčnost reprodukce předem (pochopitelně bez přítomnosti žáků).

Ve výjimečných případech, kdy například škola omylem zvolila způsob reprodukce poslechu způsobem, pro který nemá dostatečné technické vybavení, je možné způsob reprodukce poslechu v registraci školy změnit – nemůže to ale již provést sama škola. Odůvodněnou žádost je třeba formulovat prostřednictvím systému HELPDESK (<https://helpdesk.inspis.cz>).

Připojení k internetu. Naprostá většina škol pro provedení výběrového zjišťování používá instalovanou testovací aplikaci (tzv. tlustý Klient) – aplikace je společně s testovými dávkami přítomna na každém počítači, který bude použit k testování, a samotné testování již není závislé na připojení k internetu.

Výjimkou je test informační gramotnosti pro 9. ročník, u kterého je připojení k internetu nutnou podmínkou pro řešení jedné z úloh i u instalované aplikace. Některý z pracovníků školy by měl před zahájením testu ověřit, že je připojení k internetu u všech počítačů funkční.

Pokud škola k testování používá webovou aplikaci, je připojení k internetu pochopitelně zcela nezbytné.

Opuštění učebny. Pokud v průběhu testování bude některý žák nucen opustit učebnu (použití WC, nevolnost apod.), může mu to zadávající učitel umožnit při dodržení interních pravidel školy a za podmínky, že žák neodejde z učebny s poznámkovými papíry ani s mobilním telefonem či jiným komunikačním prostředkem. Žádoucí není odchod více žáků současně. Pokud by například z důvodů nevolnosti nemohl žák test dokončit a škola mu chtěla dát znovu možnost řešit celý test, je možné, aby žák řešil test podruhé. Škola v takovém případě musí požádat InspIS HELPDESK o vymazání původních výsledků z neúplného testu.

Vyloučení z testování. Účast žáků v testování je povinná, pokud nejsou řádně omluveni z výuky pro celou dobu určenou na testování nebo se nejedná o žáky se SVP, jejichž účast v testování je na rozhodnutí ředitele školy. Pokud by se však některý žák choval během testování tak, že by vyrušováním narušoval práci ostatních žáků, případně se choval způsobem zpochybňujícím regulérnost testování, může jej zadávající učitel vyloučit z testování (a rozhodnout, jestli má zůstat přítomen v učebně, nebo učebnu opustit). Je na rozhodnutí školy, zda má takový žák absolvovat test znovu – pokud škola rozhodne kladně, pak musí požádat InspIS HELPDESK o vymazání původních výsledků z neúplného testu.

Tutoriál. Spolu s ostrou testovou dávkou si každá škola stáhla i krátký cvičný test označený jako Tutoriál. Ten obsahuje univerzální ukázky všech typů úloh (Tutoriál není vytvořen ve variantách pro různé ročníky a předměty), které se vyskytují v testech, spolu s instrukcemi, jak v jednotlivých typech úloh zaznamenávat odpovědi. Průměrně počítačově zdatný žák nebude mít se způsobem výběru či záznamu odpovědí v úlohách jakékoli problémy i bez absolvování cvičného Tutoriálu, na druhou stranu jeho absolvování může žákům pomoci snížit případnou nervozitu či obavu z práce v neznámém testovacím prostředí. Tutoriál je možné spouštět opakovaně a v libovolném termínu (jak zcela odděleně od ostrého testování, tak například bezprostředně před ním).

Přístupové údaje pro žáky. Aby žák mohl řešit test, musí po spuštění testovací aplikace zadat přístupové údaje (dva šestipísmenné řetězce – přístupový kód identifikuje test pro konkrétního žáka, heslo slouží k rozšifrování testu). Přístupové údaje pro testy (pro všechny žáky) budou zveřejněny od rána prvního dne testování (9. 5. 2017 v čase 0.01) v systému InspIS SET (adresa <https://set.csicr.cz/> – aplikační menu „Administrace, odkaz „Hesla““). Sada hesel bude platná po celou dobu vyhrazenou pro testování (do 26. 5. 2017).

Doporučujeme přístupové údaje vytisknout a rozstříhat (tiskový výstup je na to připraven) na lístky určené jednotlivým žákům a ty pak žákům rozdat – žáci budou moci při zadávání přístupový kód i heslo opisovat z lístku (menší riziko chybného zadání). Stejně přístupové údaje použijí žáci nebo jejich zákonní zástupci pro vyhledání podrobných výsledků v systému. Ty budou ve finální podobě dostupné až po ukončení a vyhodnocení celého testování ode dne 5. 6. 2017 – výsledky zobrazované během doby vyhrazené pro testování se budou s načítáním průběžně docházejících výsledků ze škol měnit (svůj vlastní výsledek si ale žák může zobrazit od druhého dne po testování).

Pomoc žákům. Během testování je možné odpovídat na dotazy žáků, které se netýkají věcného obsahu úloh, tedy například dotazy ke způsobu záznamu odpovědi, k funkčnosti testovací aplikace nebo obecné dotazy. Není na závadu (může to být z tohoto pohledu dokonce drobnou výhodou), když na testování dohlíží zadávající učitel s jinou aprobací, než která odpovídá zaměření testu. Zadávající učitelé se mohou během řešení testu žáky vystřídat. Žákům se sluchovým postižením skupiny 3, pokud by se testování účastnili, může být po celou dobu testování v učebně k dispozici tlumočník v místním znakovém jazyce a/nebo modifikátor – vyučující daného předmětu.

Orientační průběh testování

(Text psaný kurzívou je možným zněním instrukcí zadávajícího učitele žákům, proto je zvolena forma přímé řeči.)

❖ příchod do učebny

Zadávající učitel má lístky s přístupovými údaji pro žáky. Žáci si sedají k zapnutým počítačům se spuštěnou testovou aplikací.

❖ obecná informace žákům (cíl a průběh testování)

Hlavním cílem tohoto výběrového testování je získat informaci o dosažené úrovni v oblasti jazykové gramotnosti – výsledky budou užitečné pro vás, pro školu i pro stát. Aby taková informace ale byla věrohodná, je třeba k testování přistoupit odpovědně, test řešit poctivě, soustředěně a odpovědi zbytečně nehádat. Úlohy odpovídají minimálním požadavkům v jednotlivých vyučovacích předmětech – řada úloh pro vás bude snadná, jiné třeba obtížnější, cílem je ale zjistit, co umíte, a nikoli, jak úspěšně jste tipovali.

K řešení úloh nebudete potřebovat nic zvláštního. Můžete si dělat poznámky na papír. Nic dalšího na lavici být nesmí.

Žáci si z lavice uklidí vše vyjma papíru a psacích potřeb.

❖ tutoriál (pokud škola rozhodne o zařazení před ostrý test) – nepovinné

Pokud škola chce, aby si žáci Tutoriál vyzkoušeli, musí jej stáhnout do každého počítače využitého k testování společně s testovými dávkami.

Nejprve si v krátkém cvičném testu můžete vyzkoušet, jaké typy úloh vás čekají. Klikněte na tlačítko „Tutoriál“ a zkuste si sami projít cvičný test – nejspíš vám na něj bude stačit 10 minut. Když vám nebude něco jasné, zeptejte se (lépe teď než při ostrém testování).

Žáci kliknou na tlačítko „Tutoriál“, který si následně projdou. Po jeho ukončení čekají na další instrukce. Maximální délka spuštění tutoriálu je omezena na 30 minut, je ale možné jej kdykoli předčasně ukončit a nečekat na vypršení celé doby (žákům zpravidla stačí pro průchod tutoriálem 10 minut).

❖ instrukce k ostrému testu

Až dostanete přístupové údaje k ostrému testu a zahájíte práci, mějte na paměti, že:

- *na test je dostatek času – 60/75 minut, není třeba být nervózní a spěchat, stihnete se věnovat všem úlohám i zkontrolovat si na konci svá řešení;*
- *testem se můžete pohybovat tam i zpět, vracet se k vynechaným úlohám, měnit řešení u již vybraných odpovědí atd.;*
- *za každou správnou odpověď body získáváte, za chybnou odpověď se nic neodečítá; pokud správnou odpověď neznáte, netipujte – zkreslili byste tím svůj výsledek;*
- *dávejte pozor na to, kdy máte vybrat jednu správnou odpověď (odpovědi označené kroužkem), a kdy označit všechny správné odpovědi (odpovědi označené čtverečkem);*
- *úlohy mohou vycházet z textu, grafu nebo obrázku zobrazeného před otázkou – vždy se ujistěte, že jej vidíte celý, případně si jej zobrazte posuvníkem na pravém okraji obrazovky, pomoci vám mohou i oranžovo-bílé šipky při pravém okraji obrazovky (jakmile se objeví, znamená to, že pod nebo nad okrajem obrazovky je část úlohy);*
- *jakmile kliknete na tlačítko „Ukončit test“ a potvrdíte, nebudete se již moci k řešení úloh vrátit – nezabývejte se jím proto dříve, než budete mít všechny úlohy vyřešené a zkontrolované (ukončený test nelze spustit podruhé);*
- *na konci testu každý zodpovíte ještě několik otázek obecného žakovského dotazníku;*
- *pět minut před koncem doby určené na řešení úloh vás upozorním, že zbývá posledních 5 minut času – v něm byste se měli věnovat již především kontrole vašich odpovědí;*
- *pokud byste někdo měl v průběhu řešení testu nějaký obecný problém (např. nefungující počítač, nevolnost nebo jinou potíž), nevykřikujte, ale zvednutím ruky mě přivolejte;*
- *zadávající učitel žákům sdělí, jak se mají zachovat, až ukončí test a odpoví na anketní otázky (zda mají zůstat na místě, nebo v tichosti opustit učebnu dle rozhodnutí školy)*
- *neztraťte lístek s přihlašovacími údaji – pomocí nich se dostanete na internetovou stránku se zobrazením vašich výsledků, adresa stránky s přístupem k výsledkům je <https://set.csicr.cz/vysledky> ;*
- *následuje prostor pro případné dotazy*

Prvním krokem bude zadání dvou přístupových údajů pro spuštění testu – oba údaje dostane každý z vás na samostatném lístku. Po jejich zadání a kontrole, že jste zadali přístupové údaje pro správný test a správného žáka, budete moci zahájit řešení úloh – od té doby už budete pracovat tiše a samostatně. Přístupové údaje můžete zadat malými nebo velkými písmeny, je to jedno. Pokud by vám přístupové údaje odmítly otevřít test, ohlaste se zvednutím ruky.

Následuje rozdání lístků s přístupovými údaji. Žáci zadávají dvojici přístupových údajů. Pokud by to někomu trvalo nepřiměřeně dlouho, může mu zadávající učitel pomoci.

❖ instrukce k poslechu

- *Pokud škola zvolila reprodukci poslechu do sluchátek.*

Několik prvních úloh se vztahuje k poslechovému úryvku – ten si sami přímo v úloze spustíte z ovládacího panelu přehrávače. Každý poslechový úryvek si můžete pustit dvakrát, ale ne vícekrát. Po vyřešení poslední úlohy s poslechem odložte sluchátka a pokračujte v řešení zbylých úloh testu.

V tomto režimu poslechu není bezpodmínečně nutné zcela současně zahájení práce všech žáků. Zadávající vyzve žáky, aby potvrdili přístupové údaje a zahájili práci.

- *Pokud škola zvolila frontální reprodukci poslechu.*

Několik prvních úloh se vztahuje k poslechovému úryvku – úryvek uslyšíte všichni společně, pustím jej ve chvíli, kdy současně všichni zahájíte test. Úryvek ke každé úloze uslyšíte dvakrát, mezi jednotlivými úlohami budete mít prostor na zaznamenání odpovědi. Před spuštěním poslechu budete mít chvíli času na přečtení instrukcí k první úloze. Poslouchejte pozorně, během reprodukce poslechu nebude možné klást dotazy, ani poslech přerušovat. Podle instrukcí v úryvku přecházejte postupně k jednotlivým úlohám.

Aby na řešení úloh měli všichni žáci stejně dlouhý čas, je třeba, aby po vložení přístupových údajů k testu zahájili všichni žáci test současně. Jakmile žáci test spustí, zadávající učitel vyčká asi půl minuty, až si žáci přečtou instrukce k první úloze, a poté spustí zvukový záznam. Pokud je třeba, upraví hlasitost, jinak ale nijak do reprodukce záznamu nezasahuje. Po konci poslechové části (zazní přímo v úryvku) záznam vypne a nechá žáky řešit další úlohy v testu.

❖ **řešení úloh a ukončení testu**

Žáci zahájí práci. Zadávající učitel dohlíží na regulérnost chování žáků – v případě problémů přiměřeně zakročí. **Pět minut před vypršením času vyhrazeného na řešení úloh testu zadávající učitel upozorní žáky, že zbývá posledních 5 minut času.**

Po uplynutí 60/75 minut se test sám ukončí (případně jej může před vypršením této doby ukončit žák kliknutím na tlačítko „Ukončit test“, nebo kliknutím na tlačítko „Další“ na stránce poslední úlohy). Žákům se zobrazí anketní otázky žakovského dotazníku, po jejichž zodpovězení pro ně řešení testu skončilo.

Zadávající učitel kontroluje, že žáci neodnášejí z učebny papíry s poznámkami k řešení úloh, a že na stole nezapomněli lístky s přístupovými údaji.

❖ **výsledky**

První stručné vyhodnocení testu (podíl správných odpovědí) se žákům zobrazí ihned po ukončení testu. Další, podrobnější výsledky žáci najdou na stránce <https://set.csicr.cz/vysledky> – pro přístup použijí přístupové údaje stejné jako k testu. Až do ukončení výběrového zjišťování je třeba brát zobrazené výsledky jako předběžné – mohou se drobně měnit například z důvodu přehodnocení správnosti zadaných částečně otevřených odpovědí, které mohly být původně automaticky označeny za chybné (zpětné uznávání některých překlepů apod.). Konečné výsledky budou na stejné adrese dostupné po 5. 6. 2017.

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli, Česká školní inspekce Vám velmi děkuje za spolupráci a korektní součinnost.

V Praze dne 1. 5. 2017